

Konferens: The 35th Annual Course on International Law and Legal Information, 31 juli - 5 augusti, 2016

Ann-Christine Karlén Gramming

Några erfarenheter från mitt deltagande på The 35th Annual Course of the International Association of Law Libraries i Oxford 2016 (<http://iall.org/conf2016/>). Konferensens övergripande tema var "Common Law Perspectives in an International Context", men behandlade även aktuella ämnen som Brexit och delningsekonomin fallgropar.

Om konferensen

I slutet av juli 2016 deltog jag för första gången på "The Annual Course of the International Association of Law Libraries". The International Association of Law Libraries (IALL) är en internationell förening som grundades redan 1959 med syftet att främja professionen för juridiska bibliotekarier samt säkerställa tillgången till juridisk information (Kavass, 1977). Årets konferens hade som tema *Common Law Perspectives in an International Context* och samlade över 150 deltagare från olika typer av juridiska bibliotek, t ex domstolar, universitetsbibliotek, parlamentsbibliotek och advokatbyråer. Bland talarna i programmet återfanns främst representanter från universitetsvärlden. Under onsdagens paneldebatt om Open Access i olika länder deltog universitetsbibliotekarier från USA, Australien, Kanada, Frankrike och Storbritannien. Jag var den enda deltagaren från Sverige, Danmark bidrog med två deltagare (bägge från universitetsbibliotek) medan Norge skickade en delegation på inte mindre än sju universitetsbibliotekarier. Flera av de nordiska kollegorna hade jag tidigare träffat på Nordiskt juridiskt biblioteksmöte i Bergen 2015 och Uppsala 2012² och det var trevligt att återknyta kontakten igen.

Konferensen hölls på Keble college, ett av de över 30 college som utgör Oxford university. Det fanns även möjlighet att bo på collegeområdet vilket de flesta gjorde, så även jag. Mitt studentrum hade tyvärr inte utsikt över "the quad", den stora gräsmattan

² Se Karlen Gramming (2015). "En rapport från det tionde Nordiska juridiska biblioteksmötet" i Infotrend Vol 67, Nr 2

innanför collegets murar (och som absolut inte fick beträdas) men det var en upplevelse att få äta frukost i den pampiga matsalen. Keble College är annars ett av de nyare collegen i Oxford, då det inte började byggas förrän 1870. Colleget är byggt i gotiskt stil, liksom många andra college i Oxford men med det undantaget att det är byggt i tegel istället för i den speciella ljusa sandsten som de flesta andra gotiska byggnader i Oxford oftast är byggda av.

Konferensen inleddes på söndagen med en mottagning på Oxford University Press. För de som besökte konferensen för första gången fanns möjlighet att delta på ett "meet and greet" där man fick hälsa på IALL:s styrelse och träffa de andra förstagångsbesökarna. Något annat som underlättade nätverkandet under konferensen var det faktum att förstagångsbesökarna hade en speciell färg på sina namnbrickor vilket gjorde det lättare att ta kontakt med människor.

Brexit och delningsekonomins fallgropar - några höjdpunkter under konferensen

Det inledande anförandet hölls av Professor Francis Reynolds Q.C., Emeritus Professor of Law vid Worcester College (University of Oxford) och handlade om *Diversities Among Common Law Nations*. Hans föreläsning syftade till att presentera skillnader mellan några av de länder som utgår från "common law"-traditionen. Det blev en bra introduktion till common law-systemet, den del av den anglosaxiska rätten som skapas och utvecklas genom rättspraxis.

På måndag eftermiddag utgick det planerade föredraget om indisk insolvensrätt och ersattes av ett föredrag om de juridiska implikationerna av Brexit, något som det allra flesta verkade glada över. Det var Emeritus Prof. Mark Freedland och doktoranden Menelaos Markakis som beskrev de svårigheter som Storbritannien nu ställs inför efter resultatet av folkomröstningen. Den mellanperiod som landet nu befinner sig i, efter omröstningen men innan ett formellt utträde, beskrevs som "a pause on the road to dystopia". Det finns en rad försvårande omständigheter kring ett eventuellt utträde så som det faktum att det saknas en författning i Storbritannien. Detta gör det svårt att uppfylla artikel 50 i Lissabonfördraget som är det formella sättet ett medlemsland anmäler sin avsikt att utträda ur EU. Den brittiska "European Union Referendum Act 2015" om folkomröstningens organisation och regler innehåller heller inga bestämmelser om de juridiska konsekvenserna av folkomröstningens utfall. Vidare diskuterades olika procedurmässiga aspekter av artikel 50 och vad som måste ske vid ett utträde ur EU, exempelvis tidsfrister och ratificeringar av fördrag. För att begära utträde från EU måste den brittiska regeringen anmäla sin avsikt till Europeiska rådet. Unionen ska efter anmälan förhandla fram och ingå ett avtal med denna stat där villkoren för dess utträde fastställs med beaktande av dess framtida förbindelser med unionen. Eftersom Brexit innebär ändringar i lagförslag diskuterades även huruvida ytterligare en folkomröstning måste genomföras för att godkänna själva utträdet.

Ett annat intressant föredrag hölls av Baroness Ruth Deech, ledamot i Brittiska överhuset. Under rubriken *Divorce and Maintenance in Britain* diskuterade hon

förhållande mellan common law och familjerätt utifrån den brittiska lagstiftningen kring skilsmässor och underhåll. Ett problem med den nuvarande lagstiftningen är att den utgår från föråldrade könsstereotyper vad gäller förhållandet mellan män och kvinnor. Det regler som styr hur mycket som ska betalas ut vid underhåll har inte ändrats sedan mitten av 1800-talet trots att dagens samhälle ser radikalt annorlunda ut. Deech har lagt fram ett förslag till ändring där hon bland annat vill utgå från bindande äktenskapsförord och där underhåll endast ska betalas ut under fem år.

En annorlunda vinkling på arbetsrätten fick vi genom Associate Professor Jeremias Prassls föreläsning *Humans as a Service?: Regulating Work in the Sharing Economy*, där han diskuterade trender kring arbetsrätten och den nya sk. "delningsekonomin". Nya tjänster och affärsmodeller som t.ex. Uber, Amazons "Mechanical Turk" och Airbnb medför en hel del negativa aspekter vad gäller t.ex. ersättningsnivåer, socialförsäkringar och arbetsvillkor i takt med att fasta anställningar ersätts av kortare tillfälliga jobb och egenföretagande. Prassl liknade delningsekonomin tjänster vid ett isberg där fördelarna är uppenbara på ytan, men där dolda faror lurar under vattenytan.

Professor Karen Yeung, Professor of Law vid King's College London och Distinguished Visiting Fellow vid Melbourne Law School diskuterade de juridiska verkningarna av algoritmer och big data, hur de påverkar oss och hur vi kan dra nytta av dem i vårt dagliga liv. Genom big data kan man hitta mönster i och kopplingar mellan data om en individ, om individer i förhållande till andra och om grupper av människor. Algoritmer kan å ena sidan hjälpa oss att skapa kunskap av data men å andra sidan även stänga in oss i en filterbubbla vilket gör att vi går miste om information. Det sistnämnda är inte minst ett problem för informationsspecialister som i sitt yrke utför sökningar för andra. De flesta diskussionerna kring big data fokuserar vanligtvis på hur det påverkar den personliga integriteten men en annan aspekt är att viktiga demokratiska principer och funktioner riskerar att urholkas eftersom data mining-metoder medvetet eller omedvetet kan bevara, förstärka eller dölja olika typer av diskriminering.

Socialt program

Förutom föreläsningarna gavs det flera möjligheter att besöka bibliotek i Oxford. Jag fick möjlighet att besöka både the Bodleian Library och the Codrington Library på All souls College. Bodleian är huvudbiblioteket vid Oxfords universitet och även ett av Storbritanniens fem pliktbibliotek. Det öppnade 1602 och anses vara det första allmänna biblioteket i Europa.

All souls är något så udda som ett college utan studenter, istället har man s.k. fellows vilket kan liknas vid docent-titeln. Biblioteket är dock efter ansökan öppet för alla studenter och anställda vid universiteten i Oxford. Biblioteket är känt för sin juridiska samling, men också för sin koppling till Sir William Blackstone, en av sin tids mest framstående engelska jurister. Blackstone var fellow på All souls college, han är mest känd för sina *Commentaries on the Laws of England*, som publicerades mellan 1765 and 1769. Han var även intresserad av arkitektur och såg bland annat till att biblioteket köpte in 500 ritningar av Christopher Wren, mannen som ritade St Paul's katedralen liksom en mängd andra kyrkor, colleges, slott och monument.

Avslutande biblioteksbesök i London

Även om konferensen formellt avslutats under torsdagen kunde man på fredagen välja att göra studiebesök på juridiska bibliotek i London. Jag fick möjlighet att besöka Storbritanniens högsta domstol (*Supreme Court of the United Kingdom*) och tog bussen från Oxford tidigt på fredagsmorgonen. Domstolen har bara funnits sedan oktober 2009. Den inrättades genom Constitutional Reform Act 2005 och ersatte laglorderna i brittiska överhuset. Domstolen inrättades för att *“achieve a complete separation between the United Kingdom’s senior Judges and the Upper House of Parliament, emphasizing the independence of the Law Lords and increasing the transparency between Parliament and the courts”*.

Domstolen håller till i en byggnad som tidigare inhyste Middlesex Guildhall och som ligger vid Parliament Square, tvärs över från Houses of Parliament och bredvid Westminster Abbey. Trots att domstolen är inhytt i en byggnad från 1800-talet så ger den ett modernt intryck med glasväggar och salar med senaste teknologin. Även om vem som helst kan besöka domstolen (ett besök rekommenderas om du är i London) så är biblioteket vanligtvis inte öppet för allmänheten. Vi fick dock en rundvisning av bibliotekschefen Paul Sandles, en av de två bibliotekarierna på domstolen. Biblioteket sträcker sig över två våningar och längs väggarna finns det olika citat, utvalda av domarna, skrivna av tänkare från Aristoteles till Martin Luther King. Den tryckta samlingen begränsas av att större delen av laglordernas böcker står i överhuset. Biblioteket fokuserar på grundläggande texter om ämnen som efterfrågas i domstolen, i övrigt köper man in efter behov. Man har även fått en omfattande samling av U.S. Reports, en gåva från den amerikanska högsta domstolen efter ett besök av amerikanska domare.

Jag tyckte det var en väldigt intressant och lärorik konferens. Antalet juridiska bibliotekarier i Sverige (och Norden) är förhållandevis få och förutom konferensen Nordiskt juridiskt biblioteksmöte, som endast arrangeras vart tredje år, ges det få tillfällen att träffa kollegor och fördjupa sig inom vårt specialämne. Att möta kollegor från andra delar av världen gjorde konferensen extra intressant och gav möjligheter att knyta nya kontakter. För de av oss som arbetar i mindre verksamheter och kanske är mer eller mindre ensamma på sina arbetsplatser betyder det egna nätverket enormt mycket. En sådan här konferens innebär ett tillfälle att utveckla ett internationellt nätverk något som är till stor nytta när man ställs inför en svår referensfråga. Visst är det viktigt att möta bibliotekarier och informationsspecialister inom olika branscher, men det finns också ett stort värde i att fördjupa sig i sitt specialområde. Många juridiska bibliotekarier har dubbelexamina, dvs. de är både utbildade jurister och bibliotekarier vilket gör att det kan vara svårt att sätta ihop ett program där juridiken ligger på en lagom nivå men i Oxford hade man lyckats bra med detta. Det var lärorikt att få en insyn i common law-traditionen som på många sätt skiljer sig från den svenska rättstraditionen men jag tyckte också att föredraget om baksidan av delningsekonomin var särskilt intressant. Ur många perspektiv, inte minst miljömässigt, är affärsmodeller som bygger på ökat utnyttjande av resurser som bilar, lokalytor, verktyg fantastiskt bra men de får samtidigt inte försvaga arbetsrätten. Även här i Sverige diskuteras egenanställning som ett sätt att kringgå LAS och andra arbetsmarknadsregleringar. Att

vara egenanställd eller uppdragstagare, dvs. att kunna fakturera utan att ha ett eget företag genom att man anställs av ett egenanställningsföretag som sköter all fakturering och administration, är vanligt inom medie- och kulturyrken men ökar även inom t.ex. vården. Antalet egenanställda har ökat de senaste åren och den ökade flexibiliteten på arbetsmarknaden innebär samtidigt att risken flyttas till individen, konsumenten eller arbetstagaren som i vissa fall helt står utan skydd. Detta är något att tänka på när man funderar på att beställa en Uber, boka semesterboende via Airbnb eller lämna en fast anställning för att ta frilansuppdrag.

Trots ett späckat konferensprogram fanns det tid att utforska staden Oxford. Efter föreläsningarna kunde man besöka den närbelägna puben Eagle & Child där det litterära sällskapet The Inklings – där bl.a. J.R.R. Tolkien och C.S. Lewis ingick - brukade mötas eller Morses favoritpub, The Turf Tavern. Oxford, som brukar kallas "the city of dreaming spires", är förhållandevis liten till ytan och det är lätt att ta sig runt till fots. Ett besök på någon av de fantastiska muséerna rekommenderas också, Pitt Rivers Museum och the Natural history museum ligger bredvid varandra. Och missa inte The Ashmolean, konst- och arkeologimuseet som var det första offentliga museet i England och som dessutom ligger granne med the Randolph hotell med sin bar uppkallad efter Morse.

Om författaren

Ann-Christin Karlén Gramming arbetar som bibliotekarie och informationsspecialist på Advokatfirman Vinge. Hon är aktiv i Svensk förening för informationsspecialister sedan många år och har varit ordförande för föreningen sedan 2014.

Källor

Kavass, I. (1977). International association of law libraries. *International Library Review*, 9(3), 363-368.

Vidare läsning:

<http://iall.org/conf2016/>